

Pavla Škopková

Slovesné perifráze ve španělštině

(posudek vedoucího rigorózní práce)

Předkládaná rigorózní práce, jejímž základem je autorčina úspěšně obhájená diplomová práce, se zabývá tématem, které je ve španělské lingvistice velmi populární, totiž slovesným perifrázím. Autorka se zaměřila na veškeré slovesné perifráze, tj. na slovesné perifráze s infinitivem, gerundiem a participiem, a zabývala se zejména třemi aspekty problému: 1) vymezením a typologií perifrází; 2) základními vlastnostmi jednotlivých perifrází, jež definují jejich místo v systému; 3) českými ekvivalenty těchto perifrází. Významný je u práce rozměr metodologický: autorka pracuje s tzv. paralelním korpusem InterCorp, což jí umožňuje ilustrovat obecné poznatky jazykovým materiálem, který dosud nebyl v této podobě k dispozici.

Práce se skládá z osmi kapitol. V úvodní kapitole autorka popisuje cíl a metodologii práce. Kratičká druhá kapitola je věnována vymezení slovesné perifráze. Z teoretického hlediska klíčová třetí kapitola analyzuje kategorii povahy slovesného děje, jejímž vyjádřením perifráze dle autorky jsou, a jednotlivým významům, které jsou s touto kategorií spjaty. Výklady v této kapitole jasně ukazují, proč se španělské vyjádření povahy slovesného děje musí typově zásadně lišit od českých ekvivalentů. Čtvrtá, pátá a šestá kapitola se zabývají jednotlivými typy perifrází: čtvrtá perifrázemi s infinitivem, pátá vazbami s gerundiem a šestá perifrázemi participiálními. Autorčin postup je vždy stejný: u každého druhu perifráze nejprve stanoví definiční kritéria, dle nich vymezí typy a ty pak stručně charakterizuje. Lze říci, že autorčíným teoretickým východiskem jsou názory obsažené v *Gramática descriptiva de la lengua española*, nicméně autorka je doplňuje vlastním pozorováním a rozbory jazykového materiálu z korpusu. Podrobnější charakteristiku části vazeb (korpusová analýza všech španělských vazeb by svým rozsahem naprosto přesahovala stanovený rozsah rigorózní práce) pak obsahuje kapitola sedmá, nazvaná *Praktická část*. Autorka v ní na dvou případových studiích (slovesa *llorar* a *correr* v slovesných perifrázích) jednak ilustruje frekvenci a kombinabilitu konkrétních perifrází, jednak se snaží najít určitou systémovost i v českých protějšcích těchto konstrukcí. Osmá kapitola shrnuje závěry práce.

Práce se vyznačuje přehlednou a logickou strukturou; autorčin výklad je věcný a úsporný, bez zbytečných odboček. Při jejím hodnocení je logické oddělit část teoretickou a praktickou.

Teoretická část v zásadě vychází ze dvou prací, totiž Mluvnice současné španělštiny a příslušné kapitoly GDLE (jejímž autorem je Gómez Torrego). V této souvislosti

uved'me, že byt' je výklad místy parafrází těchto prací, jde o interpretaci poučenou, vyargumentovanou a přesvědčivou. Vzhledem k teoretické obtížnosti obou zmiňovaných prací je autorčin postup, odrážející nadhled a též dobrou orientaci v lingvistické teorii a terminologii, hodný ocenění. Autorka se navíc může opřít i o svou velmi dobrou španělštinu, takže je schopna posuzovat i poměrně subtilní významové rozdíly mezi jazykovými strukturami.

Praktická část využívá nového nástroje pro výzkum rozdílů mezi jazyky, totiž paralelního korpusu. Autorka korpusu využila dle mého soudu dobře a své případové studie velmi logicky promyslela a strukturovala. V obecných výkladech i v komentářích v případových studiích upozorňuje na jisté nevýhody korpusu. Má pravdu v tom, že paralelní korpus je jistě vhodný jen pro určitý typ studií. U případových studií obsažených v rigorózní práci se ukazuje, že zatímco ve španělštině jsou slovesné perifráze systémovým prostředkem, vyjadřování těchto významů v češtině je uspořádáno zcela jinak a rozhodně nevykazuje stejně systematické morfologicko-lexikální rysy jako ve španělštině. Proto jsou české protějšky daleko variabilnější a hledání systémových vztahů je u nich obtížné, ne-li nemožné. Z případových studií vyplývají některé zajímavé obecně typologické rysy (četnost prefixálního vyjádření fázovosti, různorodost analytického vyjádření povahy slovesného děje, role vidu), zároveň se ale ukazuje, že klasifikace typů českých protějšků španělských slovesných perifrází je zřejmě nemožná, mj. též proto, že do hry vstupuje – jak autorka opakovaně správně poznamenává – osoba překladatele.

Po formální i jazykové stránce je práce připravena velmi pečlivě.

Celkově práce podle mého soudu plně splňuje nároky kladené na rigorózní práci, a proto ji doporučuji k obhajobě. Předběžně ji hodnotím známkou výborně.

V Praze dne 14. 4. 2012

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph. D.